

4 MAI 1929

ANUL I

Astra Dobrogeană

No. 1

REVISTĂ
CULTURALĂ
EDUCATIVĂ

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET

SUMARUL :

Rostul nostru Astra Dobrogeană
Către locuitorii satelor General I. Vlădescu
Astra Dobrogeană Prof. I. Ciorgescu
Cine a fost Generalul Foch Căpitan Budiș
Cuvântare la înființarea „Astei Dobrogene” Prof. N. Negulescu
Arta și Geniul Național Filip Aurel
Pentru scumpa noastră Armată Ardeleanu
Căsuța revistelor Astra Dobrogeană
Sărbătoarea muncii Astra Dobrogeană
Știri redacționale, etc.

— CONSTANȚA —
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE
AL
ZIARULUI „DOBROGEA JUNĂ”
1929

Abonamentele de încurajare se vor anunța la o rubrică specială.

Cărțile și publicațiunile trimise revistei, vor fi recenzate și anunțate.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Colaboratorii noștri, vor fi publicați în mod permanent la această pagină, cu începere din numărul viitor.

Astra Dobrogeană

ROSTUL NOSTRU

Multe veacuri dearândul, românii de pretutindeni au luptat „UNIȚI IN CUGET ȘI SIMȚIRI“ pentru acelaș ideal sfânt al înfăptuirii României de azi.

Lupta a fost dusă cu atâtea sacrificii, că azi nu este palmă de loc din patrimoniul național, care să nu fi fost botezată cu sângele glorioșilor noștri, strămoși și părinți.

Sunt zece ani de când Dumnezeu ne-a hărăzit, să vedem România de azi așezată în hotarele idealului nostru împlinit.

Dar, nu este destul, să fim stăpâni, fiecare cum înțelege el, ci trebuie să stăpânim și să conducem în acelaș fel, în acelaș gând și cu acelaș suflet.

Graiul și scrisul nostru să răsunе dela un capăt la celălalt al țării într'un singur fel și inima noastră să aibe aceleași palpitațiuni.

Pentru a se ajunge la această UNIFICARE A SUFLETULUI ROMÂNESC, mulți români inimoși au ales și practicat multe căi. Totuși pentru motivul că, nu au lucrat uniți a trebuit să-i vedem pe fiecare în parte în drumul lor că au căzut învinși de greutățile insuportabile.

Bătrâna „Astră Ardeleană“ dându-și cea dintâi seama de pericolul ce amenința unirea noastră, ne-a chemat la datorie, și ne-a cerut să strângem rândurile pentru a învinge din timp orice piedică ce se pune în calea „unificării noastre sufletești“ de zece ani încoace.

Mulți au susținut că, rolul ei s'a stins odată cu unirea de acum zece ani; azi tocmai aceștia aleargă sub cutele drapelului său pentru desăvârșirea unității sufletești a neamului nostru.

„Dobrogenii“ și-au dat dela început seama de marea operă săvârșită de „Astră Ardeleană“ în pregătirea unirii și mai ales de marele rol ce va trebui să l joace în opera de unificare sufletească a tuturor românilor.

Dușmanii interni și externi atât de puternici nu vor putea fi învinși decât atunci când vom trece peste orice considerent personal și ne vom aduna cu toți într'un singur mănunchi, luptând cu puteri unite pentru unificarea culturală și sufletească a românilor de pretutindeni.

Cărturarii Dobrogeni, dându-și primii seama de această mare nevoie a neamului, s'au grupat cu un sentiment patriotic potrivit momentului, în jurul nostru, putând astfel în 1927 înființa „Astră Dobrogeană“ sora „Astrei Transilvane“ iar astăzi împreună dăm la lumină cartea de aur a românului Dobrogean prin care urmărim.

— Reînvierea datinilor strămoșești potrivit spiritului ce le-a creat.

— Potrivirea sufletului poporului Dobrogean cu sufletul poporului român din celelalte provincii pentru formarea unui tot sufleteș al întregului neam românesc.

— Creiarea unui organ cultural pentru mândra noastră Dobroge, alături și la înălțimea celorlalte provincii surori, făcându-ne cunoscut poporul și pământul nostru atât în țară cât în streinătate.

— Să luptăm contra tuturor dușmanilor neamului din afară și în interiorul țării împotriva tuturor viciilor ce periclitează caracterul nobil al neamului nostru.

— Să creiem un organ științific popular, prin care poporul Dobrogean să aibe la îndemână toate îndrumările moderne în agricultură, creșterea vitelor, și în celelalte ramuri de activitate zilnică.

— Să îndrumăm graiul nostru, spre adevăratul caracter latin, eliminând streinismele cari s'au strecurat sub diferitele dominațiuni streine.

Să fim legătura de unire între Școală, Biserică, Armată și opinia publică, prin scrieri permanente în acest domeniu.

— Să încurajăm talentele evidente ale fiilor Dobrogei deschizându-le drumul spre calea menirii lor adevărate.

— Și în fine, să creiem organul oficial al Asociațiunii, care să cuprindă activitatea organizațiunii noastre în Dobrogea și să ne informeze asupra activității „Astrei” în țară.

Astfel grupând în jurul nostru pe toți românii avem convingerea, că vom corespunde în totul speranței, ce și-a pus neamul în noi, și că, vom servi în cea mai mare măsură interesul unificării sufletești a poporului român.

„ASTRA DOBROGEANĂ”

Credem, de datoria noastră să inaugurăm începutul activității revistei „Astra Dobrogeană” cu principiile pe baza cărora distinsul nostru președinte d-l General Ion Vlădescu, a creat „Asociațiunea” în Dobrogea :

Sunt sfaturi, menite a închege sufletele tuturor fiilor Dobrogei într'un mănunchiu puternic, care să lupte cu izbândă contra tuturor relelor, ce periclitează viața noastră trupească și sufletească de neam nobil și popor mândru.

Ascultați-le iubiți cărturari ai Dobrogei, și le transmiteți orășenilor și sătenilor, în acelaș gând curat, cu acelaș suflet românesc, cu care vi se dau.

Iubiții noștri săteni! Nu lăsați pe nici unul din voi fără cunoașterea cuvintelor, cari au făcut „Astra Dobrogeană” și cari vor fi aducătoarele de bine pentru sufletul vostru și al familiilor voastre.

Uniți în gânduri și simțiri, urmând sfaturile de mai jos, vom ajunge cu adevărat, să ajutăm Neamul și Patria noastră, precum ne-au lăsat-o strămoșii noștri eroii și bunul Dumnezeu.

„ASTRA DOBROGEANĂ”

Iubiți locuitori ai satelor,

Ca președinte al Asociațiunii Culturale „Astra Dobrogeană” al cărei scop este de a învia catinele strămoșesti și a ne întoarce la cinstea și omenia neamului nostru, cu dragoste și nețărâmurită iubire vă trimit prin graiul d-lui Invățător câteva sfaturi pe care vă rog să le luați aminte și nedespărțiți să fiți de înțelesul lor, căci toate sunt spre binele și folosința traiului vostru.

De la o vreme încoace, vrajba

și necinstea au pus stăpânire pe sufletul vostru.

Procesele se țin lanț, beția este în toi, fudulia se întinde ca răia, curvăsăria nu mai este o rușine, vorba nu mai este legământ și legământul nu mai este sfânt. Pe Dumnezeu l-am uitat, iar biserica-i pustie... și dacă la aceste moravuri ale firei se mai adaugă încă și zizania ce s'a introdus la sate din cauza politicei, precum și goana ne bună după câștig, este ușor dar

ca să vă dați seama care ne va fi sfârșitul.

Vom pieri, mâncându-ne între noi — și ne vom ucide singuri prin păcatele noastre și este păcat de D-zeu, să piară un neam ca al nostru și mai cu seamă să pierim acuma, când prin jertfele noastre am izbândit, să refacem moșia strămoșască și să adunăm tot Neamul la un loc.

Este cazul, dar să ne trezim— și această trezire trebuie să pornească de la sate, căci din țărani se compune armata, cu țărani am isbutit și tot cu el vom face față la dușmanii din afară.

Ca om bătrân și mai încercat în ale lumii ca voi toți vă trimit dar vorba: Uniți-vă, iubiți-vă și ajutați-vă între voi. Iertati pe cei ce vă greșeste. Nu vă lăsați să vă prindă mânia. Fugiti de procese, căci vă mănâncă și timpul și banii și viața. Opriți pe femeile voastre de la fudulie, căci fudulia usucă pun-ga și dărâmă căsnicia.

Opriți-vă cei cu betesug de la băutura, căci băutura întuneacă mintea și trezește pofte și gânduri necurate.

De politică să vă țineți sau să nu vă țineți; cum voiți, dar bine ar fi să vă lăsați, iar dacă o faceți, atunci credințele voastre politice să nu vă despartă în viața voastră de toate zilele, căci voi cu toții sunteți fiii satului și în bună frăție ați făcut copilăria.

De ce dar să vă pismuiți și să vă urâți?

Prin înființarea Astei vă dau dar prilejul împăcăciunii dintre voi toți.

În Transilvania, pe vremea

Ungurilor, Astra a fost steaua ce-a luminat pe Români și i-a dus către mântuire. Faceți și voi ce-a făcut ai voștri din Transilvania, luați-vă după Astra Dobrogeană, care ca și mama ei Astra Transilvăneană, vă luminează căile ce conduc către frăție și bună propășire.

Dați-vă dar mâna și strângeții a frăție — căci nu este izbândă în vrajbă și desmăț.. ci în cinste, armonie și dragoste între toți.

Cu așa suflet și pornire înscrieți-vă cu toții sub steagul Astei și faceți din satul vostru o armată de suflete împotriva căruia, să nu izbândească răul.

Cu Invățătorul în capul vostru, dați iureși învățăturilor cele bune—iar prin preotul satului, deschideți-vă drumul către raiu.

Iată, ce cere Astra de la voi— și ce povață vă trimite bătrânul său președinte.

Ce înfăptuiri materiale vriește, să s'învârșească Astra.

Gândurile mele sunt multe și mari, dar singur nici când nu le voi împlini.

Vi le spun dar, ca să le aflați, să le judecați și cântăriți și apoi să chibzuiți la înfăptuirea lor. Ele se împart în două și anume:

A) Înfăptuiri locale satului.
B) Înfăptuiri Regionale la Constanța.

1) Înfăptuiri locale: Casa de cetire a satului

M'am gândit și mi dau bine cu socoteala că, dacă oamenii se așună la cârciumă, aceasta o fac ce este dreptul, unii din dragul băuturii, dar cea mai mare parte din cauză că n'au unde să se ducă în altă parte—

prin urmare n'au un local unde să se adune, să stea de vorbă, să citească o carte, să scrie o scrisoare, etc. etc.

De s'ar umple dar acest gol și această lipsă, atunci ca și la orașe, sîtenii în loc de cârciumă, vor merge în casa lor, curată, cu scaune, cu masă, cu cărți de cetire, cu cerneală și hârtie de scris iarna la căldură, vara sub umbră și așa mai departe.

Acolo cei tineri vor învăța multe din gura celor bătrâni, iar cei bătrâni vor afla multe din cetirea cărților de către cei tineri.

Nu este nevoie, cred, să mai zic nimica despre binele ce ar aduce satului asemenea case.

Înjăptuirea este simplă:

a) Consiliul comunal hotărăște și aprobă locul și chiar ajută cu o sumă bugetară.

b) Centrala Constanța aîinite planurile.

c) Un comitet al construcției sub președinția învățătorului va strânge fondurile și va supraveghea lucrarea.

d) Intregul sat, unul cu carul și altul cu mâna, vor lucra ca însăși pentru ei, căci casa nu este a nimănui în parte, dar este a tuturor și pe vecie.

Aș fi fericit să fiu ascultat și până la toamnă, să le putem ridica și deschide.

2) Instalarea, instrumente pentru educație fizică

Creșterea tineretului în sprintenă și tăria fizică este tot atât de necesară ca și învățătura, iar îndrumarea tuturilor exercițiilor către pregătirea ostășească este de folos fiecăruia, căci toți vor merge la armată, iar cei ce au

făcut-o, nu trebuie să uite învățăturile ei.

De aci necesitatea unor mici și neînsemnate instrumente ca: armele de lemn pentru instrucție, mingi pentru hoină; bastoane și ghioage pentru gimnastică.

Instalație. *Poligvane*; o mică porțiune de teren la marginea satului sau în curtea unui sătean sau la școală, cu bare de sărit, cu șanțuri, cu parapet etc. vezi modelul.

Manejuri. Un loc la câmp, pe islazul comunal sau dacă în sat este vre-o piață, unde să facă călărie tineretul.

Toate acestea nu necesitează atâția bani, cât voința și hotărârea de a se face.

Voința și stăruința să fie a d-lui Învățător, hotărârea a Consiliilor comunale, iar sumele necesare, prin cotizația tuturor.

3) Imbrăcarea săracilor și ajutarea la învățatură a copiilor săritori

Nu e faptă creștinească mai bună și mai primită de Dumnezeu de cât să dai săracului codru de pâine și învățatură celui pe care Dumnezeu l-a dăruit cu duh ales.

Domnul Isus Hristos zice: „Iubește pe aproapele tău” iar reamul nostru este renumit în danie, prin urmare făcând ca ei, ne facem demni de ei și de iubirea lui Dumnezeu.

Socotesc bine că ajutorarea s'ar face din belșug și pe ne-simțitele pentru fiecare dacă în fiecare sat s'ar înființa o cutie de fier cu un lacăt cu două chei și pecetluit în care să-și pună fiecare banul său în zilele de sărbătoare.

Cutia se ține la preot, care

este președintele comitetului de ajutorare.

Când cutia se umple atunci se deschide în fața întregului comitet, încheindu-se 2 procese verbale. Unul rămâne la arhiva Astei locale și al doilea exemplar va fi trimis centralei, iar banii vor fi depuși la Banca Națională pe numele asociației locale.

Cu cutia se poate circula prin sat ori de câte ori se va crede necesar.

Impărțirea ajutoarelor se va face:

a) Pentru săraci la Sf. Dumitru al fiicărui an și se va compune numai din haine și încălțăminte.

b) Pentru copiii săraci siliitori la finele anului școlar și se va compune din cărți, obiecte de școală și încălțăminte.

Distribuirea se va face cu solemnitate, cu încineerea de procese verbale și cuvântări de îmbărbătare.

(Urmare în No. viitor)

ASTRA DOBROGEANĂ

Datorită câtorva oameni de inimă, mai cu seamă d-lui General I. Vlădescu, de câțiva ani s'a impus, atențiunii publice din provincia noastră de peste Dunăre, societatea culturală Astra Dobrogeană, o ramificație însemnată a vechi și marei noastre societăți culturale de peste Carpați *Astra*, adică Asociația transilvană.

Conferințe, șezători culturale, concerte, reprezentațiuni teatrale, biblioteci populare și acum o revistă, un organ de publicitate cu rosturi deosebite,—iată câteva din înfăptuirile de căpetenie ale tinerei, dar viguroasei organizațiuni culturale dobrogene.

Se pare, că această societate găsește în Dobrogea condițiuni de dezvoltare tot atât de prielnice, ca și în patria ei de origine, în Transilvania.

Și n'ar fi nici o mirare, dacă această simplă presupunere a noastră s'ar adevăra în totul. Chiar dacă admitem, cum trebuie să admitem, că exagerat au afirmat unii despre Dobrogea dela începutul veacului trecut că, luată în întregime, ea părea o imensă târlă ardelenescă, totuși trebuie să

recunoaştem că în mai bine de 80 din cele o sută (100) de comune ale acestui judeţ se poate arăta statistic prezenţa şi importanţa elementului românesc din Ardeal.

În judeţul vecin, Tulcea, unde avem şi sate botezate atât de semnificativ ca Făgăraşul Nou, Mocanii ş. a., situaţia e aproape la fel.

De aceea aflu nemerit, să reamintesc tinerei organizaţii culturale dobrogene şi mai ales organului ei, care acum începe calea lungă şi anevoie de străbătut a publicităţii, câteva din înţeleptele sfaturi date de întâiul vicepreşedinte, mai apoi multă vreme preşedinte şi una din gloriile cele mai curate ale Românilor de pretutindeni, *Timotei Cipariu*, părintele filologiei române şi unul din cei mai învăţaţi dascăli pe care l'au avut vechile şcoli româneşti dela Blaj.

În cel dintâiu congres general al Asociaţiei transilvane ţinut la Braşov. în 1862 sub preşedinţia Mitropolitului Şaguna, între altele spunea înţeleptul dascăl : Oricât ne desparţ munţii şi văile, şi ne împart stările politice şi confesiunile religioase, totuşi noi una să fim : o naţiune, o limbă, o literatură. Şi, dacă pe alt tărâm românul e divizat şi merge pe căi diferite, uneori cu totul contrarii, cel puţin în literatură şi în cultură să fim numai un trup şi nu mai un suflet. Atunci oricâte nuanţe politice, sociale şi religioase ne-ar desbina, spiritul naţiunii şi geniul român va întinde aripile sale ocrotitoare peste toţi fiii lui Traian şi-i va ţine uniţi în legăturile păcii, frăţiei şi unităţii naţionale. Aşa să fie în veci ! Amin.

Amintind aceste sfaturi ale unui patriot încercat, fac cele mai călduroase urări pentru o izbândă deplină.

Nicăieri mai mult ca pe tărâmul culturii nu se adevăreşte zicătoarea : Câmpul e larg, lucrătorii puşini.

ION GEORGESCU
Profesor secundar

Mareșalul Foch.

Geniul lui Foch a încheiat cel mai glorios capitol al istoriei contimporane. S'au întâlnit în rândul dreptilor cei mai bravi luptători pentru sfânta cauză a dreptății și libertății popoarelor subjugate. Foch și Eroul Necunoscut. Concepția omului „mesia“ și puterea ce a dus la îndeplinire gândul său.

Astră care și-a realizat idealul său sub scutul și cu ajutorul victoriei militare a gloriosului ostaș și om, depune azi omagiul ei pios la mormântul marelui Comandant.

Incepem acțiunea noastră cu exemplul virtuților marelui dispărut, și-l așezăm în sufletul nostru alături de marii Cezar și Napoleon.

„ASTRA DOBROGEANĂ“

Cine a fost Mareșalul Foch.

Astăzi când nu mai este, imensitatea golului pe care-l lasă, ne dă măsura gigantei sale personalități. Valoarea lui este perfect definită în formula condoleanțelor Ministrului Angliei la Paris :

„Regretăm că țara noastră nu are cîntea de a număra printre fii săi pe marele dispărut; totuși poporul nostru îl va regreta ca pe un erou național“.

În cele ce urmează, voi încerca să schițez, în câteva linii, viața mareșalului, doctrina lui și rolul imens pe care l'a avut în războiul mondial:

Foch, s'a născut la Tarbes (oraș în regiunea Pirineilor) la 2 Octombrie 1851. Primele studii le-a făcut în diferitele orașe, pe unde cariera administrativă a tatălui său, care era funcționar de stat, îl ducea. Spirit silitor și studios, cu aplicație pentru științele pozitive, tânărul

Ferdinand Foch, merita aprecierile profesorilor săi, care vedeau în el pe viitorul politehnician.

În adevăr, în 1871, după ce războiul, pe timpul căruia se angajase voluntar, era isprăvit, intră în școala Politehnică.

Un an mai târziu, optă pentru trecerea în școala de aplicație din Fontainebleau, din care, în 1874, eși sublocotenent de artilerie.

Carierea și-o făcu în diferite orașe ca ofițer de artilerie și ofițer de stat major, după absolvirea școlii de războiu, în 1887.

În 1894 a fost numit profesor de istorie militară, strategie și tactică la școala de războiu, unde a stat 6 ani.

În 1907 reveni, de data aceasta cu gradul de general, în funcția de comandant al aceleiași școale, iar în 1911, când Foch fu înaintat general de Divizie, i se dete comanda Diviziei 13-a.

Doi ani mai târziu, era Comandantul Corpului 20 Armată, la Nancy; în această comandă l'a găsit izbucnirea războiului.

Înainte de a trece la faptele de războiu, care l'au imortalizat, câteva vorbe despre doctrina lui, despre ideile ce le avea asupra războiului modern.

Dela început, o deosebire se impune între el și marii căpitani ai istoriei: aceștia au câștigat întâi victorii și apoi unii din ei au explicat cum (de ex. Napoleon în memoriile scrise la Sf. Elena), pe când Foch, el a făcut teoria războiului întâi, și apoi, când împrejurările i-au permis, a pus-o în aplicare.

În două volume mari: „Des principes de la guerre“ și „De la conduite de la guerre“ și-a condensat teoriile sale, a căror idee dominantă, asupra căreia el insistă mai mult, se poate reda astfel:

Victoria este rezultatul bătăliei și numai al ei. În

consecință toate forțele materiale și morale, trebuiesc să tindă spre bătălie.

Intrebuințarea și coordonarea lor, sunt acțiunea șefului, căruia Foch, îi atribue un rol preponderent.

În toate bătăliile, Marna, Yser, Somme, în marșul biruinței din 1918, cum le plac francezilor să numească bătălia care a adus sfârșitul războiului, aceasta a fost doctrina care a inspirat și influențat întreaga strategie.

Și acum să-i vedem faptele:

Până după bătălia dela Charleroi, Foch a luat parte cu Corpul 20 la ofensiva din Lorena. — În plină bătălie însă, fu chemat la M. C. G. (26.VIII.1914); la această dată, retragerea generală a trupelor franceze, cari luptaseră la Charleroi, fusese ordonată.

Fără a mai vorbi de operațiunile până la Marna și împrejurările care au dat loc acestei bătălii, pe Foch îl găsim la centru dispozitivului francez, în timpul bătăliei dela Marna.

Se prevedea o sforțare formidabilă a germanilor în acel punct și era nevoie de un om la înălțimea încercării.

Acolo, în preajma mlaștinelor St. Gond, patru zile, armata sa, a IX-a, a fost ținta atacurilor furioase ale gardei imperiale germane. Se ajunsese și deoparte și de alta la epuizare aproape, când, pentru a smulge victoria, Foch manevrează; în plină activitate a inamicului, duce o Divizie dela aripa stângă la cea dreaptă, realizând în acest punct cece Napoleon cheamă un eveniment; trupele franceze îmbărbătate, atacă în flanc inamicul ce înaintase. Efectul acestei intervenții a fost decisiv.

Iată un strălucit exemplu de acțiune a șefului, iată și factorul moral ce intră în joc.

În bătălia din Flandra (Octombrie și Noiembrie 914) care urmează bătăliei dela Marna și prin care Germanii tindeau să pună mâna pe Calais, pentru a stăpâni canalul Mânecei, Foch a fost coordonatorul acțiunii armatelor

aliate, Belgo Anglo Franceze, cari au înscris prin rezistența lor, victoria dela Yser.

Deopotrivă bravurei sublime a soldaților cari au luptat sub ordinele sale, e de admirat energia lui Foch care a convins pe șefii armatelor aliata (Regele Albert și Mareșalul French) de importanța păstrării frontului.— Și Germanii au fost opriti și acolo.

Trecând peste anii 1915, 1916 și 1917, ani de războiu de uzură, cu încercări ici colo de străpungere și din o parte și din alta, să reținem două date: 15 Maiu 1917 zi în care Foch e numit Șeful Statului Major al Armatei și 26 Martie 1918, când atât de mult discutatul Comandant unic se realizează în persoana Generalului Foch.

Era și timpul: von Hutier, „specialistul surprinderilor“ spărsese frontul englez pe o lungime de 80 km.

În Aprilie 1918, adică o lună mai târziu în regiunea Ypres o nouă ofensivă germană cu succesuri importante la început, dar care o dată mai mult fu oprită de eroismul armatelor engleze și ajutorul francez sosit la vreme.

Deasemeni în Maiu, cu aceeași metodă Germanii înaintează prin Chemin des Dames, atingând din nou Marna la Chateau Thery.

Situația era foarte gravă însă Foch își cunoștea adversarul. Ceace-l liniștea era că Germanii erau aproape epuizați. Își baza această credință pe faptul că între cele trei ofensive care n'au putut fi exploatate, a trecut prea mare interval de timp, atunci când s'ar fi impus contrariul.

Planul său era făcut: defensivă, cu scop, păstrarea pozițiilor și economisirea rezervelor. La început acest rezultat obținut și atacurile înamicului înfrante, trecerea la ofensivă.

Lucrul s'a petrecut întocmai: la 15 Iulie ultima ofensivă a germanilor eșuiază, iar în noaptea de 17 | 18 Iulie ordinul de pornirea ofensivei franceze fu dat.

Surpriza germană a fost completă și se manifestă

prin începerea retragerii care durează până la armistițiu.

În timpul marșului către Rin al armatelor victorioase conduse de Foch, lucrurile se precipitară și aduseră cunoscutul sfârșit al războiului.

Și acum, căutând cauzele înfrângerii germanilor ajungem la acest rezultat:

Superioritatea morală a aliaților și superioritatea inteligenței și talentului militar al șefilor aliați încarnate în generalismul lor: Foch.

Ludendorff adversarul său în campania din 1918 atestă această afirmație scriind *Les deux batailles de la Marne* Payot 1928 page 156:

„Numirea lui Foch la Comandamentul suprem al armatelor aliate, a fost unul din factorii esențiali, dacă nu factorul principal, cari au făcut să cadă planul meu“.

CĂPITAN BUDIȘ

Cuvântare ținută cu ocazia înființării „Astrei Dobrogene“

**Din trecutul „ASTREI“ și contribuția pe care
o societate culturală o dă în viața nouă
națională pe care ne-am creiat-o**
de Prof. Negulescu

Cu o deosebită emoțiune încep cuvântul meu de astăzi, fiind vorba de o activitate nouă care ia ființă aci, de o activitate care pornește din îndemnul, și sub impulsul vechei și mult contribuitoare la progresul culturii românești în Ardeal, al „Societății pentru literatura română și cultura poporului român“ „Astra“ sau pe scurt „Asociațiunea“ din Ardeal.

Și emoțiunea mea, ca și a Dv, sunt sigur, este jus-

tificată ; căci participăm la inaugurarea „Astrei Dobrogene“ în care noi trebuie să vedem o nouă punte de unire sufletească, care ni se întinde de Ardeal, și în care nu se amestecă nimic pasional, nimic de interes individual material sau de *grupă de aceleași interese* altfel decât de *ridicarea celor mulți la un nivel cultural și moral așa cum națiunea noastră o merită și cum obligațiunea către civilizația mondială ne o impune.*

„Astra“ coboară din plaiurile Ardealului către câmpiile dobrogene și aduce cu ea îndemnul și hotărârea de ajutor pentru ridicarea culturală a mulțimei acestei regiuni. Ardealul vine azi să amintească prin ea că a mai venit odată pe aceste meleaguri sărăcite și pustiite prin fiii pe care el i a trimis, atunci ca prin brațele lor, prin puterea lor de voință, prin îndărătnicia lor de bine, să transforme această regiune într'una, care să constituie o adevărată forță economică de rezam a statului românesc.

Și în trecut în această regiune și mai ales în acest oraș, au fost îndemnuri și inițiative culturale. Ele au fost reduse mai mult la o activitate orășenească. „Astra“ născând „Astra Dobrogeană“ își va urma tradiția ei din Ardeal și va avea o activitate culturală la sate așa cum inițiatorul ei d-l General Vlădescu a arătat.

Un prinos de recunoștință către „Astra“ mă obligă ca să schițez în câteva cuvinte activitatea sa din trecut și numai apoi sprijinit pe trecutul său, să arăt **„Contribuția pe care o societate culturală o are azi în noua viață națională ce ne-am creiat“.**

„Astra“ înființată la 1861, deci cu o vechime mai mare decât „Academia Română“ corespundea unei nevoi naționale acolo, atât de mari, încât marele *Gheorghe Barițiu*, fost secretar al „Astrei“ în cei d'întâi 30 de ani scrie despre ea : „De nu ar mai fi făcut nimic Românii în 1860 spre dezvoltarea și consolidarea vieții lor naționale, *urmașii tot le ar fi datorii cu recunoștință*

pentru înființarea „Asociațiunii“ Și mai departe pentru a arăta ce a făcut ea în acei 30 de ani el spune că din citirea „*Actelor acestei însoțiri*“ s'ar afla: „Imprumutarea de idei între cetățenii cari vorbesc aceeași limbă; dezvoltarea simțimântelor umanitare; dezvoltarea tot mai solidară a conștiinței naționale; înavușirea, netezirea și purificarea limbei; unificarea ei precum nu mai fusese niciodată, pentru ca să o știi cu atât mai mult stimă și iubire, câștigarea convingerii că în această limbă poți cultiva prea bine științele și artele, — cum și legifera și administră o țară, un stat; în fine intrarea națiunii noastre cu limba sa în concertul popoarelor neolatine, al celor mai civilizate din Europa“.

D. Iuliu Maniu fost director al despărțământului Blaj al Asociației, rezumând activitatea din trecut a „Astrei“ scrie: „Activitatea din trecut a „Astrei“ înseamnă lupta conștientă și stăruitoare pentru emanciparea culturală a neamului românesc și pentru **ridicarea culturii românești prin o muncă purtată din inițiativă socială și particulară**“ d-sa insistând asupra acestui punct în mod special pentru ca să arate că numai prin organizarea forțelor particulare se poate ajunge la o viață culturală solidă a neamului românesc.

D-l Nicolae Iorga în 1905 precizează încă un rezultat al „Astrei“ demn de reținut: D-sa după ce arată că Asociațiunea s'a născut din curenții către lumină al poporului românesc „pentru a sta alături cu alți locuitori ai aceluia pământ“ zice „Ea s'a adus la îndeplinire, într-o clipă rară, când amintirile unor primejdioase lupte, purtate împreună, **uniseră în inimi pe credincioșii celor două Blserici**, rivale totdeauna din nenorocire, dușmane uneori, în care anumite împrejurări au împărțit neamul nostru din acele părți amenințate. Dela început Asociațiunea a fost și a lui Șuluțu, și a Blăjenilor și a Sibienilor, și

a Uniților și a neuniților. Și aceasta alcătuește însușirea ei de căpetenie și cea mai scumpă... *Unde desbină legea, unește cartea, lumina*“.

(Urmare în numărul viitor

COMORILE NEAMULUI

Arta și Geniul Național

Reînvierea, vechimea și caracterul sfânt al muzicii și jocurilor românești

ARTA NOASTRĂ VĂZUTĂ DE STRĂINI

Asupritorii noștri de ieri nu ne-au îngăduit, să ne ocupăm mai deaproape de trecutul sufletului nostru, deși este cel mai bogat, cel mai sfânt și produsul caracteristic absolut propriu.

În coloanele „Mării Noastre“ începusem să caracterizez origina Daco-Romană, a diferitelor obiceiuri și mai ales a diferitelor cântece naționale al căror izvor toți autorii de până acuma, l-au explicat numai ca produs propriu al sufletului poporului. Voiu continua a descrie aceste comori ale neamului documentând cu însași scrierile marilor savanți străini pe cari voia întâmplării i-a făcut să se trezească într'o țară cunoscută dar în fața unui popor necunoscut și foarte interesant pentru studiile ce urmăreau.

Este știut că, Ungurii ne sunt cei mai mari dușmani pentru motivul simplu că, aspiră la cel mai frumos și scump pământ al nostru „Ardealul“. Ori mulți din autorii maghiari influențați de puterea orbitoare a iredentismului caracteristic Ungurilor, recunosc și au o deosebită considerație pentru muzica și dansurile naționale românești. Astfel cel mai mare artist al Ungurilor, Bartok Bela care

are un renume mondial pus alături de Von Dierer și Schoenberg, în diferitele sale producțiuni nu uită niciodată muzica românească. Nu este un simplu gest de curtoazie, pentru că acest mare compozitor este recunoscut ca, un foarte bun maghiar, care viața întreagă nu a făcut altceva decât să cerceteze frumosul sub diferitele sale manifestări, și este cel mai sincer și obiectiv critic mondial, în această materie. Deși originar din Banatul Sârbesc, el a colindat cele mai interesante părți ale Ardealului, ca Bihorul, Sălajul, Maramureșul, etc., de unde a cules mii de cântece românești și ungurești în domeniul poporan. Aceste cântece publicate în diferite reviste din străinătate nasc vii comentarii din partea dușmanilor renașterii noastre. Bartok Bela în replicile sale susține că, muzica românească, este cea mai fermecătoare depe întreg teritoriul Ungariei (Veche) și că, este demnă de a fi studiată și luată în seamă de savanții muzicii europene. El ajunge până acolo că, pentru iubirea muzicii românești ajunge și un perfect literat român.

Un alt autor care nu s'a ocupat în mod special cu muzica, dar care a studiat întreg pământul din punct de vedere etnografic, aduce aceleași elogioase aprecieri la adresa caracterului muzicii și poporului nostru. Astfel unui din cei mai mari geografi și etnografi germani, Hoffmann W. în lucrarea sa asupra pământului, dă o atenție deosebită românilor. El prevedea depe atunci (1832), marele nostru act al Unirii. Totul documenta în mod științific pe baza anumitor daruri dela natură, ce nu le au alte neamuri. Atât ciobanul simplu cu ciomagul lui încrustat în flori până la tradiționalul ulcior de pământ, și poarta în flori, nu este altceva decât un produs al unei arte și al unei priceperi înăscute în sufletul românului.

Dacă reamintim că, poporul nostru nu este, sau cel puțin nu a fost un popor de cărturari, vedem că, tot ce a produs în domeniul artei și muzicii, nu este un produs

al învățaturii ci un produs propriu sufletesc, ce la prima vedere îți face impresia că, te găsești în fața unui popor cu adevărat cult și emancipat. Apoi Avarii, Hunii, Grecii din Tessalia, Ungurii din Ardeal, etc., cu toate măsurile lor meșteșugite nu au putut strica nimic din caracterul sufletului neamului nostru. Ba, chiar contrar, multe din obiceiurile noastre au fost împrumutate de aceste neamuri sub propria lor dominațiune, fără ca, cel puțin conducătorii lor să fi prins la timp de veste. Dacă cineva nu aprofundează felul vieții și caracterului poporului nostru, foarte ușor este înșelat de aceste neamuri cari însușindu-și multe obiceiuri, opere de artă și chiar cultură, susțin azi că, ei ni le-au împrumutat. Este sfânt și constatat că, numai prin caracter și perseverență, sub orice asuprire poporul nostru a rămas neinfluențat și nepăsător față de orice au făcut cei din jurul lui, și-a dus viața atât de amărâtă și prigonită de toate liftele păgâne după îndemnul propriu al sufletului său, cu prisosința dăruit de Dumnezeu, cu frumuseți și bogății.

Dovezi despre această influență a românilor asupra străinilor ne dau tot ei. Astfel cronicarul ungar Kezai Simon din secolul al XII-lea arată pe secuii de azi ca, rămășițe de-ale hunilor ce auzind de sosirea ungarilor la hotarele Panoniei le-a eșit înainte și au ocupat împreună Panonia. Ei neavând un alfabet propriu au adoptat în curând literile Vlachice cari nu erau nici chirilice, nici grecești. Tot asemenea în o scrisoare apostolică a Sfântului Heronim din timpul Hunilor se vorbește de niște Daci bălani cari au învățat pe Huni să-și prefacă corturile în biserici și să cânte psalmii lui David. Tot acest sfânt arată că, începutul de îmblânzire al Hunilor l'au făcut Valachii prin cântecele religioase ceceace denotă că, aceste cântece aduse până în zilele noastre au chiar un caracter *sacru* și nu este influența nici a culturii Romano-Traiane și nici a altei influențe năvălitoare.

Dacă am continua pe calea aceasta am avea sute și mii de dovezi că, tot ce avem în sufletul nostru și ca produs al lui este o proprietate sfântă a noastră, dăruită de Dumnezeu.

Genialul Principe Dimitrie Cantemir în operele sale asupra Moldovei explică origina „Doinei“ în zeul războiului la Daci. Faptul este just, dacă ținem seamă de cele spuse de scriitorul grec Teopompu (350 în. Chr.) că, Dacii pe acele timpuri nu mergeau decât cântând. De aici reese că muzica românească în originalitatea sa este mult mai veche decât colonizarea Daciei de către Romani.

Dealtfel viața artistică a oricărui popor a început cu muzică și dans, deci această muzică la Daci a existat dela început, iar Românii au provocat numai o evoluție în ea. Dacii nefiind însă susceptibili transformările au păstrat-o în originalitatea sa.

Privind apoi această muzică, din punct de vedere al cauzelor creației o găsim că, este un produs al credinței în Dumnezeu, fiind însuși o manifestare a cultului divin primitiv.

Documentarea largă a acestor cercetări voiu continua să o fac, pentrucă numai atunci vom prețui comorile noastre sufletești când vom vedea părinții și strămoșii noștri cât au suferit pentru ele timp de mai bine de 2000 ani.

Nouă nu ne rămâne decât o sfântă datorie de a cerceta, aprofunda, cunoaște și desăvârși ceea ce am moștenit pentrucă numai atunci va ști sufletul nostru pentruce luptă și care-i idealul menirii noastre.

Lt. FILIP AUREL

Pentru scumpa noastră armată

M'am gândit mult, până m'am putut hotărî să scriu ceva asupra Armatei. Cauzele sunt mai multe. Războiul abia a trecut și toată lumea crede că, armata a fost cauza războiului. De aici un desgust și o oroare, se vede în opinia publică. Tribunalele militare sunt ficsite de procese iar pe orice drum întâlnești pe câte un moș, o babă, o doamnă, un domn etc. cari își fac fel de fel de planuri ca să-și scape odraslele dela acea datorie care era cea mai sfântă pentru strămoșii noștri ce au creiat România Mare?

De unde această frică, această teamă față de instituția care veacuri dearândul ne-a reprezentat și apărat cinstea, și onoarea neamului nostru, până ne-a creiat România-Mare. Nu vă gândiți că, dușmanii unității noastre urmăresc prima dată distrugerea armatei și apoi pe a noastră ca țară și neam? Cercetați delicvenții militari și veți vedea că, mulți din ei sunt sau străini sau oameni din mahalele orașelor fără căpătâiu. Omul când nu are ce face ascultă orice năsbâtie și în sufletul său lipsit de sfânta hrană a muncii, prinde repede rădăcină orice gând rău și orice idee vătămătoare. De aceia amintesc spusele înțeleptului „Schoppenhaure”: munca este cea mai mare liniște sufletească. Ocupați-vă de ea și veți fi mulțumiți și feriți de gândurile răsădite în sufletul vostru de aceia care ne pândesc la granițe.

„Astra Dobrogeană” urmărind o conlucrare unită, a tuturor fiilor neamului nostru pe lungul său drum al publicității pe lângă munca culturală ce o va depune, va căută să arate tuturor gloriosul trecut al armatei noastre, pentruca alături de carte, credință și suflet să avem și puterea în sufletul nostru, pentru a ne încheaga în poporul cinstit, învățat, credincios și puternic, așa cum ne-a sortit Dumnezeu, să conducem pe alții, pe acest pământ.

Fi-veți oare suflete românești alături de noi?

O vom vedea!

Ardeleanu

CĂSUȚA REVISTELOR

Ne ridicăm cu un gând curat și un idealism potrivit cerințelor timpului. Prin directiva noastră avem o îndrumare de dat, și în special o luptă de dus. Rolul nostru este greu pentru că, nu suntem nici critici ai modernismului sau semănătorismului, — cele două curente ale literaturii noastre de azi — și nici reprezentanți exclusivi ai acestor două curente. Trecem în această casuță cu un caracter, întâi educativ și apoi literar. Ne naștem prin o nevoie adânc resimțită în provincia noastră, și voim să-i dăm un organ de viață națională, literară și științifică. „Suntem reprezentanții puterii „Astrei“ care a luat ființă din aceste nevoi ale provinciei noastre. Și vom duce o luptă demnă pe acest teren. Surorile noastre de luptă să ne îmbrățișeze în acest vesmânt, și atunci vom fi alături în fața oricărei lupte protivnice.

Pentru o deplină orientare a cititorilor noștri vom spicui unele din revistele ce reprezintă literatura noastră de azi, sub forma unei simple recenzii informative. Vom începe întâi cu surorile de luptă în cadrul ideii noastre și apoi vom continua cu acelea care reprezintă curentele literaturii contemporane.

Intr'e aceste puternice organe de luptă literară și națională se remarcă „*Transilvania*“ din Sibiu. Se găsește în al 60 lea an de existență dusă cu trudă și sudoare contra tuturor asupririlor și ingerințelor maghiare. Ea reprezintă năzuința Ardealului în decursul a cinci decenii pentru realizarea idealului Unirii, ideal în realizarea căruia are cea mai mare parte de contribuție. În jurul ei s'au grupat literați și oameni de știință ai surorii „*Transilvania*“ și ea a fost făclia călăuzitoare ce a luminat în modul cel mai strălucit calea sufletului Ardelean, în acelaș

gând cu al Munteanului, Moldoveanului, Dobrogeanului, Bucovineanului și Basarabeanului. Datorită faptului că, a apărut sub scutul marei „Astre Ardelene“ a grupat în jurul său dela cel mai aprig politician până la ultimul cărturar din Ardeal. Sufletul Ardeleanului astfel pregătit, apare în momentul suprem ca cel mai perfect suflet național, în aceeaș sfântă simțire ca, acela al tuturor românilor.

Dupa această grea lupta „Transilvania“ se ridică în fața erei noi ca, un eminent organ luptă pentru unitatea sufleteasca a neamului, unit in hotarele firești, ale strămoșilor.

Ne asociem cu lupta ce duce și din momentul apariției noastre vom fi alături de dânsa atât în fața timpurilor frumoase ale unirei noastre cât și mai ales în fața eventualelor pericole ce ar amenința ființa noastră națională.

La deceniul „Unirei“ *Transilvania* împlinește șase decenii de existență. Dintr'un sentiment de pioasă admirațiune îi urăm deplină succes în realizarea „Unității sufletești a neamului nostru“.

Vivat, floreat, crescat.

„ASTRA DOBROGEANĂ“

Dela Redacție

** Distinșii noștri colaboratori sunt rugați a trimite articolele pentru No. 2 cât mai neîntârziat la redacție.*

* Numărul viitor al revistei „Astra Dobrogeană“ va apare cu un bogat material literar și educativ, într'o ediție festivă la 10 Mai 1929, în onoarea marilor serbări ale unirei.

* Rubrica pentru sate a revistei stă la dispoziția filialelor.

Sărbătoarea muncii

A fost o zi, când zorile primăverii și-au revărsat prima dată razele lor pline de bucurie și vestitoare de reînviere asupra omului. Odată cu natura reînvie și omul. De aici o întreagă sărbătoare. Atât intelectualul cât și lucrătorul manual se bucură de puterile noi ale nature. Nu a fost suflet dela copilul dela țară până la albitul intelectual dela oraș care să nu fi primit puteri noi de viață. Toți ne am bucurat încălzindu-ne la acelaș soare, și vibrând la aceiaș natură plină de viață.

O bucurie resimțită după o lungă și neobișnuită luptă cu cea mai grozavă iarnă cunoscută de generația tânără.

Neamul românesc care în mare parte este agricultor și intelectual iar în foarte mică parte muncitor industrial se bucură și sărbătorește cu toată căldura sufletească ziua de 1 Mai. El nu cunoaște „*internaționale*“ și nu admite ca, ziua muncii să fie considerată, ca o sărbătoare a „*socialismului bolșevic*“. Sărbătoarea muncii este revărsarea puterii divine, asupra întregului neam românesc, spre al întârf la noua muncă pe care o începe pentru unitatea sufletească și progres. Rătăciții în farmecele aparente ale „*internaționalismului*“ să piară dintre noi. Sufletul nostru este unitar, inima noastră este caldă, românească, puterea noastră este vie și biruitoare, însă numai spre binele neamului nostru.

Odată cu „*sărbătoarea muncii*“ ne ridicăm și noi la viață și pornim pe un drum greu, dar binecuvântat de Dumnezeu, și îndrumat de sufletul curat al neamului nostru, pentru binele tuturor, cari simt românește și spre îndreptarea celor rătăciți.

„*Uniți în suflete și puteri*“ ziua muncii să ne fie dătătoare de viață și să implore pe „*Atotputernicul*“ spre a binecuvânta munca noastră și a neamului românesc.

„ASTRA DOBROGEANĂ“

Dela Astra

— Pornind la drum, primul nostru gând se îndreaptă spre distinșii noștri colaboratori, cărora le aducem cele mai vii mulțumiri și recunoștințe pentru gândul curat și dezinteresat, cu care ne-au oferit sprijinul și urăm ca munca depusă să fie încununată de cel mai deplin succes.

— Cu ocazia zilei de 10, Mai se vor da mari serbări, sub auspiciile „Astrei Dobrogene“, împlinindu-se 10 ani dela unirea provinciilor cu Patria-Mumă.

Cu această ocazie filialele sunt cu insistență rugate a organiza serbări cât mai bogate și a explica în mod special poporului marele rol jucat de „Atra Ardeleană“ în, înfăptuirea unirii tuturor românilor, precum și rolul mare ce-l are, în desavâșirea unirii sufletești a neamului.

— Domnul V. Papadat cons. la Curtea de Apel și președintele despărțământului județean Constanța a fost ales vicepreședinte al Regionalei „Astrei Dobrogene“.

În locul d-sale a fost ales președinte al despărțământului județean d. Dr. Stoenescu.

Felicităm pe noii demnitari și le urăm spor la muncă.

Corespondența noastră

N. N. Silistra.— Mulțumim pentru colaborarea oferită. Revista noastră tinde la dezvoltarea unor comitete redacționale în toate județele Dobrogene. Atât ideia cât și noi ca, reprezentanți ai ei, vom fi adânc recunoscători pentru realizarea grabnică a aceluia comitet. Deci strângeți rândurile intelectualilor și bunilor români. Noi vom avea grijă să-vă rezervăm rubricile în locul cuvenit.

Redacția : Filip Aurel, Constanța Str. Ion Lahovary No. 106

ABONAMENTE ANUALE:

Pentru instituții și societăți Lei 500
Pentru particulari Lei 300
De încurajare (benevol) . . Lei 500
Pentru studenți și elevi . . Lei 150

ABONAMENTE LUNARE:

Pe șase luni Lei 150
Pe trei luni Lei 75

Toată corespondența se va trimite pe adresa redacției, Str.
Ion Lahovary No. 106

Numărul viitor al „ASTREI DOBROGENE“ va apare
-- la 10 Maiu 1929 --

Prețul unui exemplar Lei 20